

VCPH-11101

सटा न्यूज

दिल्ली सरकारी नाशिक, गुल्दवार, १९ डिसेंबर २०२२

सुरक्षा धोरण • लेफ्टनंट जनरल विनोद खंदारे यांचे प्रतिपादन सायबरसह युद्धाच्या विविध नव्या पद्धतींमुळे भारतासमोर नवी संकटे

धर्मवीर डॉ. बा. शि. मुंजे व्याख्यानमालेचा समारोह

कॉम्प्रेहेन्सिव्ह नॅशनल सिक्युरिटी अँड आत्मनिर्भरता विषयावर संवाद

प्रतिनिधी | नाशिक

सोमवाराले सुरक्षिततेसाठी आपले सैनिक सज्ज आहेत, ते आह्वानांचा यत्नहीनपणे सामना करत आहेत. मात्र सायबरसह सायबोर्लॅंडिंग, सॅम, केमिकल, बायोलॉजिकल (बीकेआ) द्वारे होणाऱ्या हल्ल्यांना परतून लावणे हे भारतासमोरले मोठे आव्हान आहे, या नव्या पद्धतींमुळे आत्मनिर्भरता संकट उभे राहिले असल्याचा संवाद लेफ्टनंट जनरल विनोद खंदारे साधारण.

सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीचे चेअरमन डॉ. बा. शि. मुंजे व्याख्यानमालेचे अध्यक्ष म्हणून लेफ्टनंट जनरल विनोद खंदारे (बीकेआ) द्वारे होणाऱ्या हल्ल्यांना परतून लावणे हे भारतासमोरले मोठे आव्हान आहे, या नव्या पद्धतींमुळे आत्मनिर्भरता संकट उभे राहिले असल्याचा संवाद लेफ्टनंट जनरल विनोद खंदारे साधारण.

जनरल (निवृत्त) सायबरस पिठावाला हे व्यासपीठावर उपस्थित होते. यावेळी खंदारे म्हणाले, जग हिंदू याचा अर्थ देशाभिमान असणे किंवा नेहमी विजयाच्या मार्गावर वाटचाल करणे, राष्ट्रीय सत्ता सहभाग (नॅशनल पावर), राष्ट्रीय सुरक्षितता (नॅशनल सिक्युरिटी) आणि राष्ट्रीय कार्यात सहभाग (नॅशनल इंटरस्ट) हे तिन्ही शब्द प्रत्येक देशासाठी महत्त्वाचे शब्द आहेत. नॅशनल इंटरस्ट हा देश, राष्ट्राची संलग्नता आहे. आपली जबाबेदारी अंतर्गत आणि बाह्य ताकद वाढते, आपण सक्षम होतो तेव्हा नॅशनल पावर होते. प्रत्येकाचे कर्तव्य आहे की आपल्या देशाची नॅशनल पावर वाढविण्याबरोबरच नॅशनल सिक्युरिटी जपणे हे अत्यंत आवश्यक आहे. राष्ट्रीय सुरक्षिततेकडे दुर्लक्ष केले तरच पराक्रम हा चीनीविषय १९६२

आले. १९६५ च्या काळात पाकिस्तानला वाटले की आपण भारताच्या काही भागावर कब्जा करू शकतो, या काळात आपण सैन्य पद्धतीने वडजोड (बॉम्बिंग) करू शकलो नाही. यावेळी त्यांनी लालबहादूर शास्त्री यांचे उदाहरण दिले. अन्धधान्याचा मुद्दा सैनिकी सुरक्षिततेच्या दृष्टीने पुढे आला तेव्हा आपण आठवड्यातून एक दिवस उपवास करू शकतो का, हे ठरले. तांत्रिकदृष्ट्या आपण सुरक्षिततेच्या दृष्टीने कमकुवत ठरत होतो. १९६७-१९७१ या कालावधीत झालेल्या युद्धातील विजयाने भारताची मान उंचावली. १९८१, १९९१ शीतयुद्धाचाही मुद्दा पुढे आलेला दिसतो. अंतर्गत सुरक्षिततेकरीबच बाह्य सुरक्षितता महत्त्वाची असल्याचे त्यांनी यावेळी नमूद केले. ईशान्येकडील भागातील चकमकी याकडेही आपल्याला

करतो तेव्हा स्थानिक, राज्य, केंद्र आणि सैनिकी खात्यांचे सुरक्षा अधिकारी यांच्या बाबींचा विचार करायला हवा. माओवाद्यांकडून शैथिल्यकस्तार होणारे हल्ले चकमकी हे सुद्धा आपण लक्षात घेतले पाहिजे. आरोग्याचा विचार केला तरी या मुद्द्याकडे आपल्याला दुर्लक्ष करता येणार नाही. अग्दी पशुपतनाथ ते तिरुपतीपर्यंतच्या भागाचा विचार करावा लागेल. वाढता प्रस्थापार, विभक्तीकरण, असुरक्षिततेचे वातावरण याकडे प्राधान्ये पहावे लागेल. हे सांगताना त्यांनी घटनेचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे उदाहरण दिले. कॅप्टन नरवणे यांनी प्रास्ताविक व स्वागत केले. सी. लेला कुलकर्णी यांनी सूत्रसंचालन केले. शिशुविहार बालक मंदिराची विद्यार्थिनी ममता कुलकर्णी हिने पद्य म्हटले. गायत्री जोशी हिने

भारत वगळता चीनचे इतरांशी सामंजस्य

संजय कुलकर्णी : मुंजे व्याख्यानमालेत व्यक्त केले मत

लोकमत न्यूज नेटवर्क नाशिक : चीनने भारत आणि भूतानचा अपवाद वगळता सर्व देशांशी सामंजस्याचे धोरण स्वीकारले आहे. त्यामुळे कुरापती काढून तणावाचे वातावरण कायम ठेवण्यावर त्याचा भर असतो. त्यांच्या या कुरापतींना उत्तर देण्यासाठी भारत सक्षम आहे, असे प्रतिपादन लेफ्टनंट जनरल संजय कुलकर्णी यांनी केले.

डॉ. मुंजे व्याख्यानमालेत बोलताना लेफ्टनंट जनरल संजय कुलकर्णी.

सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीचे संस्थापक धर्मवीर डॉ. बा. शि. मुंजे यांच्या जयंतीनिमित्त येथील रावसाहेब थोरात सभागृहात आयोजित डॉ. मुंजे व्याख्यानमालेचे दुसरे पुष्प त्यांनी गुंफले. 'इमर्जिंग श्रेट्स फ्रॉम नॉर्डन बोर्डर' हा त्यांच्या व्याख्यानाचा विषय होता. संस्थेचे सरकार्यवाह डॉ. दिलीप बेलगावकर, महापालिकेचे आयुक्त डॉ. चंद्रकांत पुलकुंडवार हे व्यासपीठावर उपस्थित होते. सुरुवातीला दीपप्रज्वलन करून कार्यक्रमास सुरुवात झाली.

सैनिकी शिक्षण सक्तीचे असायला हवे

मनपा आयुक्त डॉ. पुलकुंडवार म्हणाले, आपले मन नेहमी भरकटत असते, त्यामुळेच मला वाटते की सैनिकी शिक्षण हे सक्तीचे असायला हवे, जीवनाची वाटचाल करताना स्वयंअध्ययन हा महत्त्वाचा भाग असून त्यात शिस्त ही देखील येते.

याप्रसंगी बोलताना ते म्हणाले, काश्मीर भागातील कार्यक्रम व्हॅली हा दयाखोऱ्याचा भाग आहे. भारत

पाकिस्तान आणि चीनच्या सीमारेषांना जोडणारा हा भाग व्यापाऱ्यांच्यादृष्टीने मोलाचा असल्याने त्याकडे सान्यांचेच लक्ष असते. यातील काही भाग पाकिस्तानने चीनला भेट स्वरूपात दिला आहे. १९८३ च्या दरम्यान जनरल मुशरफ असताना सियाचीनच्या काही भागात पाकिस्तानकडून आपल्याला अनेक हल्ले झाल्याचे पाहायला मिळते. यावेळी त्यांनी माजी पंतप्रधान इंदिरा

आजचे व्याख्यान

वक्ते : लेफ्टनंट जनरल विनोद खंदारे
विषय : कॉम्प्रेहेन्सिव्ह नॅशनल सिक्युरिटी अँड आत्मनिर्भरता
गांधी यांनी सीयाचिन प्रांतास भेट दिली. त्यावेळचे अनुभवही सांगितले. प्रास्ताविकात डॉ. बेलगावकर यांनी डॉ. मुंजे यांच्या कार्याची माहिती देत सहायक प्राध्यापिका गायत्री जोशी यांनी सूत्रसंचालन केले.

धर्मवीर डॉ. मुंजेंना अभिवादन

१५० व्या जयंतीनिमित्त भोंसला मिलिटरी स्कूलच्या प्रांगणात कार्यक्रम

म. टा. प्रतिनिधी, नाशिक

सेंट्रल हिंदू सैनिकी शिक्षण मंडळाचे संस्थापक दिवांत धर्मवीर डॉ. बा. शि. मुंजे यांना १५० व्या जयंतीनिमित्त संस्थेनिमित्त अभिवादन करण्यात आले. भोंसला स्कूलच्या प्रांगणात झालेल्या कार्यक्रमाचा संरक्षण मंडालाचे निवृत्त कार्यकारी सचिव डॉ. अजय कुमार प्रमुख पाहणे म्हणून उपस्थित होते. संस्थेचे अध्यक्ष निवृत्त लेफ्टनंट जनरल डॉ. डॉ. बी. शेंकटकर कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी होते.

प्रात्यक्षिकांनी वेधले उपस्थितांचे लक्ष

सुरुवातीला स्कूलच्या आवारातील शाहीद स्मारक येथे प्रमुख पाहुण्यांनी पुष्पचक्र अर्पण केले. तसेच डॉ. मुंजे यांच्या सभ्यधीस माल्यांशण केले. विविध शाखांमधील विद्यार्थ्यांनी सुबद्ध संवेलन करून प्रमुख पाहुण्यांचे मानवंदन दिले. अन्वयस्थाने सादर केलेल्या तसेच स्कूल बँडच्या प्रात्यक्षिकांना उपस्थितांचे लक्ष वेधून घेतले. धर्मांडूट विधेद्वारे मंगलमूर्ती मसूर यांनी पाहुण्यांचा परिचय करून दिला. दोप्यांही धर्मांडूट व धनशी काण्डीगोस यांनी सुरुसंचालन केले. तर मेजर सत्यन शर्मा यांनी आभार मानले. यावेळी संस्थेचे उपाध्यक्ष अॅड. अविनाश फिडे, कार्यध्यक्ष प्रमोद कुलकर्णी, नाशिक विभागचे अध्यक्ष कॅप्टन श्रीपाद नरवणे, कार्यध्यक्ष सीएम्ए हेमंत देशपांडे, सहकार्यवाह नितिन गंगे, कोषाध्यक्ष ज्ञानल देशपांडे, पॉलिस आयुक्त जयंत नाईकरचे, लॅडिका आचिनी महेकर उपस्थित होते.

यावेळी बोलताना डॉ. अजय कुमार म्हणाले की, विद्यार्थ्यांना जीवनत शिल्लेचे धडे देणारे सैनिकी शिक्षण मिळवणे यासाठी केंद्र स्तरावरील देशत सैनिकी शाळा मूक करण्याचे ठरवले. सध्या ३३ शाळा मूक झाल्या असून, येत्या दोन वर्षांत ही संख्या संपूर्ण होईल. सैनिकी शाळांच्या विरुद्धांमुळे धर्मवीर डॉ. बा. शि. मुंजे यांचे जन्म साकार झाले

डॉ. शेंकटकर म्हणाले की, 'वंडेगा इंडिया तो वंडेगा इंडिया' असे हेरमी लक्षात ठेवावे. मुर्मू राष्ट्रपते उज्वल पवित्र आशात. प्रास्ताविकात संस्थेचे सचिव डॉ. अजय कुमार यांनी 'वंडेगा इंडिया' यांनी संस्थेच्या कार्यक्षेत्रात महिती दिली. संस्थेचे कार्यक्रम आलेल्या शिक्षक अंतर्निहित 'वंडेगा' 'सहकार्य' आणि 'कलेंद्रयय' पुराव्यांचे प्रकाशन करण्यात आले. तसेच डॉ. मुंजेच्या विविध पत्रांत प्रकाश टाकण्याचा विवेक विरोधाकरचे प्रकाशनी करण्यात आले.

डॉ. शेंकटकर म्हणाले की, 'वंडेगा इंडिया तो वंडेगा इंडिया' असे हेरमी लक्षात ठेवावे. मुर्मू राष्ट्रपते उज्वल पवित्र आशात. प्रास्ताविकात संस्थेचे सचिव डॉ. अजय कुमार यांनी 'वंडेगा इंडिया' यांनी संस्थेच्या कार्यक्षेत्रात महिती दिली. संस्थेचे कार्यक्रम आलेल्या शिक्षक अंतर्निहित 'वंडेगा' 'सहकार्य' आणि 'कलेंद्रयय' पुराव्यांचे प्रकाशन करण्यात आले. तसेच डॉ. मुंजेच्या विविध पत्रांत प्रकाश टाकण्याचा विवेक विरोधाकरचे प्रकाशनी करण्यात आले.

डॉ. शेंकटकर म्हणाले की, 'वंडेगा इंडिया तो वंडेगा इंडिया' असे हेरमी लक्षात ठेवावे. मुर्मू राष्ट्रपते उज्वल पवित्र आशात. प्रास्ताविकात संस्थेचे सचिव डॉ. अजय कुमार यांनी 'वंडेगा इंडिया' यांनी संस्थेच्या कार्यक्षेत्रात महिती दिली. संस्थेचे कार्यक्रम आलेल्या शिक्षक अंतर्निहित 'वंडेगा' 'सहकार्य' आणि 'कलेंद्रयय' पुराव्यांचे प्रकाशन करण्यात आले. तसेच डॉ. मुंजेच्या विविध पत्रांत प्रकाश टाकण्याचा विवेक विरोधाकरचे प्रकाशनी करण्यात आले.

डॉ. शेंकटकर म्हणाले की, 'वंडेगा इंडिया तो वंडेगा इंडिया' असे हेरमी लक्षात ठेवावे. मुर्मू राष्ट्रपते उज्वल पवित्र आशात. प्रास्ताविकात संस्थेचे सचिव डॉ. अजय कुमार यांनी 'वंडेगा इंडिया' यांनी संस्थेच्या कार्यक्षेत्रात महिती दिली. संस्थेचे कार्यक्रम आलेल्या शिक्षक अंतर्निहित 'वंडेगा' 'सहकार्य' आणि 'कलेंद्रयय' पुराव्यांचे प्रकाशन करण्यात आले. तसेच डॉ. मुंजेच्या विविध पत्रांत प्रकाश टाकण्याचा विवेक विरोधाकरचे प्रकाशनी करण्यात आले.

सुरक्षा धोरण • लेफ्टनंट जनरल संजय कुलकर्णी यांचे प्रतिपादन चीनच्या कुरापतींना उत्तर देण्यासाठी भारताने सक्षम पावले उचलावीत

धर्मवीर डॉ. बा. शि. मुंजे व्याख्यानमाला

प्रतिनिधी • नाशिक

चीनचे भारत आणि भूतान वगळता इतर देशांशी सामंजस्याचे धोरण

सैनिकी शिक्षण सक्तीचे असायला हवे : आयुक्त डॉ. पुलकंडवार आयुक्त डॉ. पुलकंडवार यांनी व्याख्यानमालेच्या या उपक्रमाचे कोतुक केले. ते म्हणाले, सैनिकी शिक्षणाचा पाया म्हणून या दलात काम करणाऱ्यांचा परिचय करून दिला जातो, आपले मन नेहमी भरकटत असते, त्यामुळेच मला वाटते की सैनिकी शिक्षण हे सक्तीचे असायला हवे, जीवनचौकी वाटचाल करताना स्वयंअध्ययन हा महत्त्वाचा भाग असून त्यात शिस्त ही

देखील वेते, आपल्या कर्तव्याची जाणीव जागूक राहावी यासाठी अशाप्रकारच्या व्याख्यानमालेची गरज आहे. प्रास्ताविकात डॉ. बेलगावकर यांनी डॉ. मुंजे यांच्या कार्याची माहिती देत आजच्या काळात सुरक्षितता आणि आत्मनिर्भरतेचा विचार सांगितला जातो. त्याच्या विचारांची महती पटवून देण्यासाठी या व्याख्यानमालेचे आयोजन केले जाते, असे त्यांनी सांगितले.

आजचे (दि. १४) चे व्याख्यान लेफ्टनंट जनरल विनोद खंडारे (निवृत्त) विषय : कॉंग्रेसनिव्वह नॅशनल सिव्हायरीटी अॅण्ड आत्मनिर्भरता वेळ : सायंकाळी ५.३० वाजता स्थळ : रावसाहेब थोरात सभागृह, गंगापूररोड

चीने भारत आणि भूतानचा अन्वयद वगळता सर्व देशांशी सामंजस्याचे धोरण स्वीकारले आहे. त्यामुळे कुरापती काढून त्याच्याचे वातावरण कायम ठेवण्यावर त्याच पर असतो, असे प्रतिपादन लेफ्टनंट जनरल संजय कुलकर्णी यांनी केले. तिबेट, लडाख, अरुणाचल, मेघालयसारख्या भागात ते आपला विचारवाक्य करत असून त्यासाठी भारताने अधिक सक्षम व्हायला हवे, असेही त्यांनी सांगितले.

'इमिजि थेट्स फ्रॉम नॉर्डन बॉर्डर' हा त्याच्या व्याख्यानचा विषय होता. संस्थेचे सचिव डॉ. अजय कुमार, महाप्राधिकार आयुक्त डॉ. चंद्रकांत पुलकंडवार हे व्यासपीठावर उपस्थित होते. शिक्षणदर्यातून माझे अर्थमंत्री अरुण जेटली, परराष्ट्र सचिव जयशंकर यांच्यासह इतर सहकाऱ्यांबरोबर आलेले अनुभव त्यांनी सांगितले. ते म्हणाले, काश्मीर भागातील कायदायुक्त चळवळी हा दबाव्याळ्यांच्या महत्त्वाचा भाग आहे. भारत, पाकिस्तान आणि चीनच्या सीमांमधील जोडणारा हा भाग व्यापाराच्या दृष्टीने अत्यंत मोलाचा असल्याचे त्यांच्या संवाचांचे नेहमीच लक्ष

असते. यातील काही भाग हा पाकिस्तानने चीनला भेट स्वरूपात दिला आहे. यातील काराक्रोम टू, सियाचीनमधील भाग हा येथील सर्वांत उंच समजला जातो. बर्फाळ प्रदेशातील तापमान अन् जीवनमान धोकादायक बर्फाळ प्रदेशातील स्थिती दर्शवताना ते म्हणाले, सियाचीन भागातील पाकव्याप्त भाग हा पाकिस्तानने चीनला भेट दिल्यामुळे काराक्रोम मार्गा (पास) जवळील कुरापती वाढण्यास मदत झाली आहे. १९८३ च्या दरम्यान जनरल पुराणक अस्ताना सियाचीनच्या काही भागात पाकिस्तानकडून आपल्याला अनेक हल्ले झाल्याचे पहायला मिळते. सैन्यदलाचा

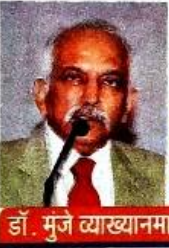
प्रमुख आणि पुढे पाकिस्तानने अध्यक्ष झाल्यानंतर पुराणक यांनी त्यांना माहिती असलेल्या जागावर सैन्यदलाच्या मदतीने हल्ले केले. १९८३ या वर्षी भारतीय सैन्याने त्यांना प्रत्युत्तर दिल्याने ते टिड्कू शकले नाही. एम त्यांनी युद्ध, हल्ले करण्याच्या दृष्टीने तयारी सुरुच ठेवली असल्याचेही ते म्हणाले. कॉंग्रेसच्या अनेक सभेी सैनिकी शिक्षणातून वैभवांच्या प्रकाश्या पदावर काम करण्याच्या करिअरच्या संधी मिळतच असतात. मेहनत करण्याची तयारी, सध्याचा धावना आणि लक्षव्या वृत्ती तरुणांनी अग्नी वाळाव्याची, असेही ते म्हणाले.

देशसुरक्षा ही जबाबदारी

निवृत्त लेफ्टनंट जनरल विनोद खंडारे यांचे प्रतिपादन

म. टा. प्रतिनिधी, नाशिक

देशाला स्वातंत्र्य मिळाल्यापासून गेल्या ७५ वर्षांत अनेक आक्रमणांचा सामना करावा लागला, तर अनेक आक्रमणे करावी लागली. या सर्वांमध्ये लक्षात आलेली गोष्ट म्हणजे देशाची सुरक्षा ही सर्वांची जबाबदारी आहे, असे प्रतिपादन निवृत्त लेफ्टनंट जनरल विनोद खंडारे यांनी केले. धर्मवीर बा. शि. मुंजे यांच्या १५० व्या जयंतीनिमित्त सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीमार्फत आयोजित व्याख्यानमालेचे शोकेटचे पुष्प गुफताना ते बोलत होते.

डॉ. मुंजे व्याख्यानमाला

यावेळी बोलताना खंडारे यांनी सन १९६२ पासूनच्या विविध युद्धांचे दाखले उपस्थितता दिले. प्रत्येक युद्ध आपल्याला नवीन शिकवण देणारे होते. सन १९६२ मध्ये चीनकडून पराभव झाल्यानंतर सुरक्षा कमी असल्याची जाणीव झाली. सन १९६५ मध्ये पाकिस्तानविरुद्ध लढाई जिंकूनही देशाच्या सुरक्षेसाठी जबाबदारी

आपली राष्ट्रीय ताकद कमी असल्याचे जाणवले. त्यामुळे देश बळकट करायचा असेल तर 'नॅशनल इंटरेस्ट', 'नॅशनल सिव्हायरीटी' आणि 'नॅशनल पॉवर' या तिन्ही गोष्ट अत्यंत महत्त्वाच्या उरतात, असे खंडारे म्हणाले.

सन १९८९-९० पासून याबद्दलच्या अतिरेकी कारवायांचे प्रमाण देशासाठी घातक आहे. अशावेळी देशाच्या सीमेवर केल्या जाणाऱ्या सुरक्षेसोबतच देशातील नागरिक आणि पोलिस यांच्यावरही देशाच्या सुरक्षेसाठी जबाबदारी

'ऑपरेशन'चे धरारक अनुभवकथन

अशोक चक्र प्राप्त निवृत्त मेजर जनरल सायरास पिथावाला यांनी आपल्या विविध ऑपरेशन्सची माहिती दिली. सन १९८१ साली मणिपूर येथे खांद्याजवळून आरपार गोळी गेल्यानंतरही नाल्यामध्ये उतरून आपल्या टीमसोबत केलेला अतिरेक्यांचा खातमा, त्यासाठी केलेले नियोजन याच्या पिथावाला यांनी केलेल्या वर्णनाने उपस्थितांच्या अंगावर रोमांच उभे केले. देशासाठी समर्पण करण्याची भावना असलेल्या टीमसोबत काम करतानाचे अनेक अनुभव त्यांनी कथन केले. यावेळी महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठाच्या कुलगुरू निवृत्त लेफ्टनंट जनरल डॉ. माधुरी कानिटकर यांनीही उपस्थितांशी संवाद साधला. याप्रसंगी कॅप्टन श्रीपाद नरवणे, सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीचे पदाधिकारी व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते

समृद्ध राष्ट्रासाठी हवे कर्तव्यदक्ष नागरिक

डॉ. शेंकटकर : डॉ. मुंजे जयंतीनिमित्त व्याख्यानमालेला सुरवात

सकाळ मुंबईचा

योगवारी (ता. १२) केले.

आजचे व्याख्यान

नाशिक, ता. १२ : सुबह ११.३० वाजेला तेव्हाच लेफ्टनंट जनरल संजय कुलकर्णी यांनी व्याख्यानमालेला सुरवात करायला सुरुवात केली. यावेळी डॉ. बा. शि. मुंजे यांच्या १५० व्या जयंतीनिमित्त आयोजित झालेल्या व्याख्यानमालेला सुरवात झाली. यावेळी डॉ. बा. शि. मुंजे यांच्या १५० व्या जयंतीनिमित्त आयोजित झालेल्या व्याख्यानमालेला सुरवात झाली. यावेळी डॉ. बा. शि. मुंजे यांच्या १५० व्या जयंतीनिमित्त आयोजित झालेल्या व्याख्यानमालेला सुरवात झाली.

सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीमार्फत आयोजित झालेल्या व्याख्यानमालेला सुरवात झाली. यावेळी डॉ. बा. शि. मुंजे यांच्या १५० व्या जयंतीनिमित्त आयोजित झालेल्या व्याख्यानमालेला सुरवात झाली.

वक्ते : लेफ्टनंट जनरल (निवृत्त) संजय कुलकर्णी. विषय : उत्तरी सीमेच्या पाहणीतून उदरगोपी सैनिक वेळ : मंगळवारी (ता. १३) सायंकाळी पाच वाजता ठिकाण : रावसाहेब थोरात सभागृह, गंगापूर रोड.

सैनिकी शिक्षण सक्तीचे असायला हवे : आयुक्त डॉ. पुलकंडवार आयुक्त डॉ. पुलकंडवार यांनी व्याख्यानमालेच्या या उपक्रमाचे कोतुक केले. ते म्हणाले, सैनिकी शिक्षणाचा पाया म्हणून या दलात काम करणाऱ्यांचा परिचय करून दिला जातो, आपले मन नेहमी भरकटत असते, त्यामुळेच मला वाटते की सैनिकी शिक्षण हे सक्तीचे असायला हवे, जीवनचौकी वाटचाल करताना स्वयंअध्ययन हा महत्त्वाचा भाग असून त्यात शिस्त ही

आर्थिक सक्षमतेसोबत संरक्षण क्षेत्र बळकटीकरणाला प्राधान्य हवेच!

अजय कुमार : भोसलात मुंजे जयंतीनिमित्त विद्यार्थी, शिक्षकांशी साधला संवाद

लोकमत न्यूज नेटवर्क
नाशिक : भारत आर्थिक विकासाच्या दृष्टीने वाटचाल करत असून ब्रिटनसारख्या देशाला भारताने मागे टाकले आहे. २०३६ पर्यंत भारत हा जगातील दुसऱ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था बनणार असल्याने त्या दृष्टीने विचार करताना आर्थिक सक्षमतेबरोबरच संरक्षण क्षेत्रातील ताकदही विकसित करण्याला प्राधान्य द्यावे लागेल, असे प्रतिपादन संरक्षण मंत्रालयाचे निवृत्त कार्यकारी सचिव डॉ. अजय कुमार यांनी केले आहे.

सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीतर्फे डॉ. बा. शि. मुंजे जयंतीनिमित्त मुंजे इन्स्टीट्यूटच्या सभागृहात विद्यार्थी, शिक्षकांसोबत संवाद साधताना डॉ. अजय कुमार यांनी चेन्सेस इन मिनिस्ट्री ऑफ डिफेंस इन फाईव्ह इयर अँड फ्युचर प्रॉस्पेक्ट्स विषयावर मार्गदर्शन केले.

बा.शि. मुंजे जयंती सोहळ्यानिमित्त परेडचे निरीक्षण करताना संरक्षण मंत्रालयाचे निवृत्त कार्यकारी सचिव डॉ. अजय कुमार व दुसऱ्या घायाचित्रात विविध कसरतीचे प्रात्यक्षिक सादर करताना अखंड पंथातील विद्यार्थी.

डॉ. -बी. शेकटकर यांच्यासह सरकार्यवाह डॉ. दिलीप बेलगांवकर, नाशिक विभागाचे अध्यक्ष कॅप्टन श्रीपाद नरवणे, कार्यवाह सीएमए हेमंत देशपांडे उपस्थित होते. मेजर विक्रम कावळे यांनी सूत्रसंचालन केले. डॉ. मुंजे टाऊनशिपच्या मंत्रालक

शेकटकर समितीचा अहवाल सैनिकी खात्यासाठी दिशादर्शक

लेफ्टनंट जनरल डॉ. शेकटकर समितीचा अहवाल हा सैनिकी खात्यासाठी दिशादर्शक असून त्याप्रमाणेच कार्यपद्धती अमलात येत असल्याचेही डॉ. अजयकुमार यांनी यावेळी नमूद करतानाच भविष्यात संरक्षण क्षेत्रातील पदाची वर्गीवारी, अत्याधुनिकीकरण, अत्याधुनिकीकरण, मानव संसाधन सामग्रीची

त्यासोबतच भारतीय सैनिकीकरणचा जल्लोष साजरे करण्याच्या पद्धती विषयीही विचार करणे आवश्यक आहे. अमेरिका, चीन, इंग्लंड यांच्या कार्यपद्धतीप्रमाणे अनेकानी आपापल्या कार्यपद्धतीत सुधारणा करण्याचा प्रयत्न केला, पण उपयोग झाला नाही. जागतिक स्तरावर नेत्र अहवालकाळाची उपस्थिती

समृद्ध राष्ट्रासाठी हवे कर्तव्यदक्ष नागरिक

डॉ. शेकटकर : डॉ. मुंजे जयंतीनिमित्त व्याख्यानमालेला सुरवात

सकाळ वृत्तसेवा
नाशिक, ता. १२ : सुदृढ राष्ट्रासाठी तेथील लष्कर, संरक्षण क्षमता, विज्ञान-तंत्रज्ञान क्षेत्रात घेतलेली आघाडी तर

सोमवारी (ता. १२) केले. सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटी संस्थेतर्फे डॉ. बा. शि. मुंजे यांच्या दौडशेच्या जयंतीनिमित्त गंगापूर रोडवरील रावसाहेब बोरात सभागृहात आयोजित

आजचे व्याख्यान
वक्ते : लेफ्टनंट जनरल (निवृत्त) संजय कुलकर्णी.
विषय : उत्तरीय सीमेच्या भागातून उद्भवणारी धोके वेळ : मंगळवार (ता. १३) सायंकाळी पाच वाजता
टिकाण : रावसाहेब बोरात सभागृह, गंगापूर रोड.

दूरदृष्टीचे डॉक्टर : धर्मवीर मुंजे

डॉ. धर्मजय देशमुख, नाशिक

भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील नेते, हिंदू महासभेचे अध्यक्ष आणि लोकमान्य टिळकांचे अनुयायी ही डॉ. मुंजे यांची प्रार्थनिक ओळख असली तरीही आपल्या श्रेष्ठेपणामुळे याही पलिकडे हाळ्याच्या पावलांवर त्यांनी भ्रापले नाव कोरले. हालपणापासून बलोपासक प्रसणाऱ्या मुंजे यांनी तैक्षिक आलेखात ग्रेट मॅडिकल कॉलेज (मुंबई) नवून त्यांनी एल. एम. अँड एस. ही वैद्यकातील पदवी सन १९९८ साली घेतली. त्यानंतर दोन वर्षे त्यांनी मुंबईत महापालिकेच्या

निमित्त

नेत्र उपचार विभागात नोकरी केली. नंतर बोअर युद्धाच्या वेळी ते १९०० साली वैद्यकीय सेवाकार्यासाठी दक्षिण आफ्रिकेतील ब्रिटिश सैन्यात दाखल झाले. बिलासपूर या आपल्या जन्मस्थानी परतल्यानंतर काही दिवसांनी वैद्यकीय व्यवसाय करण्यासाठी नात्या नागपूरला आले. दवाखाना सुरू झाला. पण, डॉक्टरांनी एवढ्यावर समाधान न मानता वैद्यकीय क्षेत्रात संशोधनाची मूर्तमेढ रोवण्याचे स्वप्न पाहिले. डॉक्टरांना 'तात्या' नावाने ओळखले जात असे. 'तात्या' वैद्यकीय नेत्रचिकित्सक म्हणून प्रसिद्ध होते. प्रत्यक्ष अनुभविलेले पुढ आणि मूळचा घाडसी स्वभाव यामुळे नेत्रविषयक हस्तशिक्येच्या क्षेत्रात त्यांनी क्रांतिकारक पाऊल टाकले. नेत्रासारख्या नाजूक अवयवावर शस्त्रक्रिया करायला धृष्टशी डॉक्टर मंडळी त्याकाळी धजावत नव्हती. रुग्णही हस्तशिक्येच्या कारायला याबरत होता. अशा काळात डॉ. मुंजे यांनी डॉक्टरांच्या शस्त्रक्रियेचे ध्येय पुढे ठेवून संशोधनास सुरवात केली. प्रात्यक्षिकांशिवाय यशस्वी हस्तशिक्येचा शक्य नाही, याची अनुभूती तात्यांना आली. रण, प्रात्यक्षिके कुणावर करायची, असा कर्मकठीण प्रश्न त्या काळात त्यांच्यासमोर होता. यावर तोडगा काढत त्यांनी मृत जनावरांच्या मुंडकी गोळा करून त्या शस्त्रक्रियेच्या नेत्रावर प्रयोग सुरू केले. या प्रयोगांमधील

देशाला परकीय दास्यातून मुक्त करण्यासाठी सैनिकी शक्तीच्या बाबतीत आत्मनिर्भर होण्याचा कृतिशील संदेश देणारे धर्मवीर डॉ. बा. शि. मुंजे यांचे एकूणच व्यक्तिमत्त्व बहुआयामी होते. ज्या काळात मुबलक साधने किंवा पुरक वातावरण नेत्रचिकित्सा अभ्यासाची विषयास अनुकूल नव्हते त्या कालावधीत त्यांनी या विषयांच्या संशोधनात घातलेली भर पुढील पिढ्यांसाठी प्रेरकच ठरली. १०९ व्या जयंती सोहळ्यानिमित्त डॉ. मुंजेच्या आठवणींना उजाळा.

सूक्ष्म निरीक्षणांच्या नोंदी व बारकावे त्यांनी अक्षरबद्ध करून ठेवले. मृत प्राण्यांशी संपर्क येत असल्याने समाजाचाही मोठ्या प्रमाणावर रोष त्या काळात त्यांच्यावर ओढावला गेला. पण, मानव जातीच्या हितासाठी आपण करीत असलेल्या प्रयोगांमागील हेतू त्यांनी मांडताच हे आक्षेप गळून पडले. यानंतर अवघ्या दोन वर्षात अडीचशेवर शस्त्रक्रिया यशस्वीपणे करणाऱ्या डॉक्टरांचा मुंबईतही बोलबाला झाला. नंतर तात्यांनी 'आयुर्वेद' आणि 'अलोपथी' या विद्याशाखांचे तुलनात्मक अभ्यास करून 'नेत्रचिकित्सा' नामक ग्रंथ संस्कृत भाषेत लिहिला. डॉ. मुंजे यांनी नेत्रचिकित्स विषयक ग्रंथात मांडलेली निरीक्षणे आणि नोंदी आजच्या प्रगत वैद्यक विज्ञानाच्या कालावधीतही वैद्यकीय संशोधनाची दिशा ठरविण्यासाठी मार्गदर्शक ठरतात विशेषतः मोतीबिंदूसारख्या समस्येत शस्त्रक्रिया करताना त्यांनी मांडलेली निरीक्षणे वैद्यकीय संशोधनात होणाऱ्या विकासाच्या टप्प्यांकडे लक्ष वेधले. वैद्यकीय क्षेत्रातील तपस्येसोबतच अतुलनीय राष्ट्रभक्ती, ध्येयावर असणारी अढळ निष्ठा आणि देशाच्या पुनरोत्थानासाठी दूरदृष्टीने धाडसी निर्णय घेऊन त्यांच्या अंमलासाठी खटपट करणारे धीरोदात व्यक्तिमत्त्व म्हणून डॉ. बाळकृष्ण शिवराम मुंजे यांचे चरित्र नेहमीच प्रेरणा देत राहील. (लेखक श्रीगुरुजी रुग्णालयात नेत्ररोगतज्ज्ञ आहेत.)

नवे शैक्षणिक धोरण अंमलबजावणीसाठी व्हावी एकजूट : डॉ. बेलगावकर

नाशिक, दि. ११ (प्रतिनिधी): "नाशिक नव्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणामुळे शिक्षण क्षेत्राला आमलांग बदल होणार असून विद्यार्थी, प्राध्यापक, शैक्षणिक संस्था अशा सर्वांच्याच हिताचा या धोरणामध्ये विचार करण्यात आला. त्यामुळे विविध शैक्षणिक बाबी समजून घेऊन या धोरणाच्या अंमलबजावणी सर्वांचीच एकजूट हवी आहे. ती काळाची खरी गरज आहे," असे प्रतिपादन सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीचे सरकार्यवाह डॉ. दिलीप बेलगावकर यांनी केले.

जिल्ह्यातील अधिसभेवर निवड झालेल्या प्रतिनिधींचा सत्कार सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटी तर्फे 'डॉ. मुंजे इन्स्टिट्यूट'च्या हॉलमध्ये नुकताच करण्यात आला. त्यावेळी डॉ. बेलगावकर

बोलत होते. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य आणि 'महाराष्ट्र नॅशनल गॅस'चे संचालक राजेश पांडे कार्यक्रमाचा विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होते. संस्थेच्या नाशिक विभागाचे कार्यवाह 'सीएमए' हेमंत देशपांडे, कोषाध्यक्ष शीतल देशपांडे यांची व्यासपीठावर उपस्थिती होती. यावेळी पांडे म्हणाले, "जगातील लोकसंख्येचे स्वरूप बदलत असून त्यादिकाणी युवापिढी कमी होताना दिसत आहे. त्या तुलनेत भारतीय विद्यार्थी, तरुणांची संख्या मोठी आहे.

नाय जागतिक स्तरावर पोहोचले."

सत्कारार्थ्यांतर्फे मनोगत व्यक्त करताना सावंत यांनी ग्रामीण भागातील शाळांना प्रोत्साहन द्यावे, त्याचप्रमाणे किनाअनुदानित छोट्या संस्थांना मदत करावी. त्यांच्या कर्मचाऱ्यांचे शासनस्तरावर वेतन निश्चिती करावी, अशी अपेक्षा व्यक्त केली. डॉ. हिरे यांनी

पुणे विद्यापीठाचे क्रीडासंकुल उभारणीत पांडे यांचा वाटा मोलाचा असून त्यांचा अनुभव नाशिक, नगर उपकेंद्राचे अन्य शैक्षणिक प्रश्न सोडवितांना उपयोगी ठरेल, असे सांगितले. यावेळी लोनवणे, बेंद, बरसे यांनीही मनोगत व्यक्त केले. गायत्री जोशी यांनी सूत्रसंचालन केले, हेमंत देशपांडे यांनी आधार मानले.

प्रतिनिधींचा हृद्य सत्कार

यावेळी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या राज्यस्तरीय सल्लागार समितीत निवड झाल्याबद्दल तसेच अधिसभा निवडणूक राजवणव्यवस्थेत सर्वांचीच मोट बांधून सर्वांना एकत्रित करत निवडणूक विनविरोध केल्याबद्दल राजेश पांडे यांच्यासह व्यवस्थापन मंडळाने निवड झालेल्या म. ग्रांथी शिक्षण संस्थेचे सचिव डॉ. अपूर्व हिरे, गोदावरी शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अशोक सावंत, प्राचार्य गदातील डॉ. संपत-वाळे (मविप्र, कला, वाणिज्य विद्यालय) डॉ. राजेश भांबर (इंग्रजी कॉलेज) सुल्का गदातील बाकेराव बस्ते, सागर वैद्य, विजय सोनवणे, राहुल पाखरे यांचा डॉ. बेलगावकर, देशपांडे यांच्या हस्ते प्र. रामचंद्राणी प्रतिभा देऊन गौरव करण्यात आला.

नाशिक : रक्तदान शिबिरप्रसंगी हेमंत देशपांडे, डॉ. उन्मेष कुलकर्णी, गणपत गायकवाड, संजय कंकरेज, विक्रान्त कावळे.

भोसला सैनिकी महाविद्यालयात रक्तदान शिबिराला प्रतिसाद

नाशिक : सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीचे संस्थापक धर्मवीर डॉ. बा. शि. मुंजे यांच्या दीडशेव्या जयंतीनिमित्त भोसला सैनिकी महाविद्यालयातर्फे रक्तदान शिबिर झाले. या शिबिराला चांगला प्रतिसाद मिळाला. शिबिराचे उद्घाटन व रक्तदात्यांना प्रमाणपत्राचे वाटप नाशिक विभागाचे कार्यवाह हेमंत देशपांडे, संस्थेचे सदस्य नानासाहेब वाणी यांच्या हस्ते केले. या वेळी महाविद्यालय विकास समितीचे अध्यक्ष हेरंब गोविलकर, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. उन्मेष कुलकर्णी उपस्थित होते. उपक्रमात डॉ. संजय कंकरेज, गणपत गायकवाड यांनी समन्वयक म्हणून काम पाहिले. या शिबिरात सीएमए देशपांडे यांच्यासह ४१ रक्तदात्यांनी रक्तदान केले.

'भोसला'च्या विद्यार्थ्यांनी जाणली हुतात्मा अनंत कान्हेरेंची शौर्यगाथा

लोकनामा प्रतिनिधी

नाशिक : भोसला मिलिटरी कॉलेजमधील कला, संगणक, जर्नलिझम विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी शहीद दिनाचे औचित्य साधत भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यात गाजलेल्या विजयानंद चित्रपटगृहास भेट दिली.

वय वर्षे १९ असलेल्या हुतात्मा अनंत कान्हेरे यांनी कृष्णाजी कर्वे आणि गोपाळ देशपांडे यांच्या साधने विजयानंद नाट्यगृहात नाटक सुरू असतानाच अधिकाऱ्यांच्या गराड्यात अमलेल्या कलेक्टर जॅक्सनच्या समोर उभे राहून त्यांच्या

छातीत गोळ्या झाडून जॅक्सनचा वध केला. यावेळी विजयानंद, दामोदर चित्रपटगृहाचे संचालक विनय चुंबळे, नाट्यलेखक सुरेश गायधनी, चित्रकार रुचिर पंचाक्षरी उपस्थित होते. यावेळी ही संपूर्ण घटना चित्राद्वारे मांडणारे चित्रकार रुचिर पंचाक्षरी उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांनी विविध प्रश्न चुंबळे, गायधनी यांना विचारत आपल्या शंकांचे निरसन केले. प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक यांच्या संकल्पनेतून हा विचार पुढे आला. इतिहास विभागप्रमुख बी. जे. पांडवे यांनी प्रास्ताविक केले. संरक्षण विभागप्रमुख डॉ. रमेश राऊत यांनी आभार मानले.

राहून कलात्मक अडथळातून, समर्थींचा सहाय्य मिळवून देणाऱ्या डॉ. विलास अश्विनीकर यांच्या 'भोसला' या चित्रपटाच्या प्रदर्शनात सहभागी होण्याची संधी मिळाली.

डॉ. विलास अश्विनीकर यांचा जन्म १९५७ मध्ये तालुक्यातील बेलगाव येथे झाला. त्यांचे एडोल्फ फ्लोबेर्गच्या शाळेमध्ये पारंपारिक शिकणे, बेलगावकर कॉलेजमध्ये आरंभानंतर अल्फ्रेड मोरानाच्या शाळेमध्ये शिक्षण होईपर्यंत राहिले. प्रथम स्वीडिश विद्यालयवाढून सातवीचे आणि नंतर शब्दा विद्यालयवाढून त्यांनी दहावीपर्यंतचे शिक्षण पूर्ण केले. शोकाचे महाविद्यालयवाढून आणिच शाब्दीक पदवी मिळवली. भारतीय

माणसं
नित कुलकर्णी

असल्यापासून ते अभावित काराकाठी वकूलताम करत. अकस्मिच्छा माध्यमातूनच त्यांना त. च. संघाच्या कार्याचा परिचय झाला. संघानेही पुढे त्यांना अनेक महत्त्वाच्या पदांची जबाबदारी दिली. दरम्यान, पर्यावरण रक्षणे 'नक्का' शिबिरात नोकरी मिळाली. शेकती करतानाच त्यांनी बंदखोर शिक्षणही पूर्ण केले. डॉ. बेलगावकर यांनी शिबिरात महाविद्यालयात प्राध्यापक म्हणून काम होत असतानाच कान्हेर सुरू केला. उद्योग, उद्योजकता हे

विद्यार्थीविकासासाठी व्रतस्थ : डॉ. बेलगावकर

संदर्भ हिंदू एज्युकेशन सोसायटीच्या सरकार्यवाहपदी असलेल्या डॉ. विलास बेलगावकर यांनी प्रदीर्घ काळ ज्ञानदानाचा यज्ञ फुलवला. विद्यार्थीविकास केंद्रबिंदू मानून कार्य करणाऱ्या डॉ. बेलगावकर यांच्याविषयी...

त्यांचे आद्यशिक्षण अल्फ्रेड मोरानाच्या शाळातच त्यांनी 'नाशिक अॅडव्हेंसिड प्रिन्सिपल'मधील महिमा प्रबोधकाचे विधान व्यवस्थापन या विषयातील पीएच.डीही पूर्ण केली.

संघ स्वयंसेवक म्हणून काम करताना संघाने १९९७ मध्ये डॉ. बेलगावकरांना 'भोसला मिलिटरी कॉलेज'च्या कार्यकारी समितीतील सदस्य व नंतर पुढे विविध पदांच्या जबाबदाऱ्या सोपवल्या.

'सेंट्रल हिंदू एज्युकेशन सोसायटी'मध्ये खजिनदार, महाविद्यालयीन समिती सदस्य, व्यवस्थापन समितीचे अध्यक्ष, डॉ. बुरे मॅनेजमेंट इन्स्टिट्यूट'मध्ये अध्यक्ष, 'भोसला अॅडव्हेंसिड फाऊंडेशन'चे अध्यक्ष आणि रुचिर जादी महत्त्वाच्या पदांवरून जबाबदाऱ्या त्यांनी शिल्लक घेतल्या.

'सेंट्रल हिंदू एज्युकेशन सोसायटी'च्या कार्यवाह पदावर असताना डॉ. बेलगावकर यांनी अनेक मोठे निर्णय घेत, संस्थेला उत्कर्षाच्या लटेवलेले.

डॉ. बेलगावकरांनी 'भोसला मिलिटरी कॉलेज'चे अध्यक्ष असताना अकरावीच्या विद्यार्थ्यांसाठी 'मिलिटरी ट्रेनिंग' सुरू केले. डॉ. मुंजे मॅनेजमेंट कॉलेज'च्या प्राध्यापकांसाठी 'अॅडव्हेंसिड ट्रेनिंग' कार्यक्रमात सुरु केले. 'अॅडव्हेंसिड' अगतल विद्यार्थ्यांना वेगवेगळे प्रकल्प, ज्ञान लवंग, बाबी प्रामाण्यकांना घांतीला माहिती होऊ लागली... ते ज्ञान शिक्षणव्यवस्थेत उत्तरवून विद्यार्थी घडविण्याचा प्रयत्न सुरू झाला. साहजिकच उ व ि न ज घा त ल ।

ही असणारे का शहरपूर्व म न नु ५ च ब ड ल य । र ही पदास ह

विद्यार्थ्यांना शिक्षण संपल्यानंतर लगेच नोकरीची संधी मिळू लागली. १५ विद्यार्थ्यांना एक शिक्षक वाचनाने लक्ष देण्यासाठी 'मेटा' मॅगझिन'ची सुरु केला. कुर्मीतरी पालकनासखे आपल्या बातीशी उभे राहून मार्गदर्शन करणे, धर्मी जागीच विद्यार्थींना होऊ लागले. शिक्षणसह विद्यार्थी संस्थेची भावनेकरित्या जोडले गेले. प्राध्यापकांनी विद्यार्थ्यांना अभ्यास, करिअर, सहाय्य वैयक्तिक मार्गदर्शन करू लागले. या उपक्रमामुळे विद्यार्थ्यांचा सर्वोच्च विकासाला ते 'करिअर ओरिएंटेड' होत गेले.

संस्थेच्या 'मॅनेजमेंट इन्स्टिट्यूट'ची स्थापना झाल्यानंतर शिक्षा नावाच्या आरण्यासाठी डॉ.

बेलगावकरांचे योगदान महत्त्वपूर्ण ठरते. त्यावेळी 'नॅशनलमध्ये अनेक ध्यातव्य असलेल्या होत्या. 'भोसला मॅनेजमेंट इन्स्टिट्यूट'ला प्रथम क्रमांकाचा दर्जा प्राप्त करून देणे प्रयत्नात लसेच, असाहय्यही होते. डॉ. बेलगावकर यांनी 'मॅनेजमेंट इन्स्टिट्यूट'मध्ये सक्तीचा उपक्रम, प्रकल्प अविशत सुरू ठेवले. संस्था मार्गदर्शनात 'ईडीसी' अर्थात 'उद्योजकता विकास' विभाग सुरू झाला. आज सत्तेचे अनेक विद्यार्थी यशस्वी उद्योजक आहेत. डॉ. मुंजे इन्स्टिट्यूटमध्ये संस्था संकल्पनेने अन् पुढाकाराने सुरु होत उभारला गेला. 'मॅनेजमेंट अॅडव्हेंसिड फाऊंडेशन'साठी अॅडव्हेंसिडव्यवस्थेत पोलावाहीच्या निवारणय होणखर सुंदर जगात मिळून देण्यासाठी त्यांनी विशेष आग्रह घेतला. अभावितमध्ये झालेल्या संस्कारने विद्यार्थीहित कायम वेगवेगळ्या राहिले. नेतृत्वमुपासक वेगळी पुढी मिळाली. 'भोसला'ने नेहमीच मर्यादा उपायगात साहाय्य, स्वायत्तता दिली. त्या शिक्षा अन् मार्गदर्शनावर नवीन प्रकल्प सुरू वका झाले. हे सांगण्यास सर विसरत नव्ही.

३५ वर्षे अविहताने विद्यादानाचे काम केव्हांतर उपयुक्त आणि प्रोफेसर

पदावरून ते विभूत झाले. डॉ. मुंजे यांनी शैक्षणिक शिक्षणाचे भारतीय व तेथेपाहेही भारतीयचकारण अर्थात होते. त्यांचे वयस पुढे कल्पनासाठी देशधर 'हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन शिक्षण संस्थे'च्या माध्यमातून शैक्षणिक शिक्षण सुरू करण्याचा संस्कार तसाच डॉ. बेलगावकर यांचाही यत्न आहे. डॉ. मुंजे यांच्या साधनेही सहाय्यनिमित्त 'प्लेडी' परीक्षेसाठी मार्गदर्शनासाठी प्रशिक्षण देणारा पहिला प्रकल्प डॉ. मुंजे आर्य फोरोस डिपेटी अॅडव्हेंसिड, अभावित प्रदेश मध्ये सुरू होताना, असाच यत्न असताना आणि छात्रीसह संस्थात धरूनच आहे. असे डॉ. बेलगावकर सांगत. जीवनातील चढउतार घेता आणि पुढे अन् कुटुंबातील व्यक्तींमुळेच राहून पर कर्त आपल्याचा कृतज्ञता घात ते वक्त असत. शैक्षणिक शिक्षण हे साधेवट न राहता त्यांचे स्वस्थही काळानुरूप बदलते असे सामाजिक माध्यम, सायबर हजे, उच्च युद्ध आदी युद्धासाठी शैक्षणिक शिक्षण विद्यार्थीत सुरू व्हावे, असेही संस्थेने लक्ष बेलगावकरांचे वचन आहे. त्यासाठी यत्न हे 'मुंबई तरुण भारत' तसे अनेक युवा

मटा अँकर

'भोंसला'च्या आवारात 'झोपडी'त वास्तव्य; घोड्यावरून रपेट, मान्यवरांच्या गाठीभेटी

धर्मवीर डॉ. मुंजेंच्या चळवळीचे नाशिकही मुख्य केंद्र

जितेंद्र तरटे

jitendra.tarte@timesgroup.com

नाशिक : स्वतंत्र आणि प्रबळ राष्ट्रनिर्मितीचा ध्यास उराशी बाळगून आजन्म या निर्मितीसाठी सर्वस्वाचा होम करणारे डॉ. बा. शि. तथा धर्मवीर मुंजे यांचे नाशिक शहराशी अत्यंत जिव्हाळ्याचे ऋणानुबंध राहिले आहेत. कर्मभूमी नागपूर असतानाही हिंदुत्वाच्या विचारसरणीवर आधारलेल्या सैनिकी शिक्षण संस्थेचा पाया त्यांनी नाशिकमध्ये रोवला. बलवान राष्ट्रनिर्मितीसाठी प्रत्यक्ष कृतीचा संकल्पही त्यांनी जगद्गुरू शंकराचार्य डॉ. कुर्तकोटी यांच्या उपस्थितीत नाशिकमध्येच सोडला. नाशिकमधील

डॉ. कुर्तकोटीशी भेट

भोसला लष्करी विद्यालयाच्या उद्घाटनप्रसंगी विद्यार्थ्यांना पोहण्यासाठी तलाव असावा, अशी डॉ. मुंजे यांची इच्छा होती. या तलावाचा पायाभरणी सोहळा ८ जानेवारी १९३९ रोजी जगद्गुरू श्रीशंकराचार्य डॉ. कुर्तकोटी यांच्या हस्ते झाला. डॉ. मुंजेवरील प्रेमापोटी अमळनेरहून श्रीमान प्रतापशेट, पुण्यातून न. चिं. केळकर, तर नागपुरहून राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे संस्थापक डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आणि रा. ब. वंडेकर यांची उपस्थिती होती. तलावासाठीच्या सात हजार खर्चापैकी सिंध हैदराबाद येथील यू. जी. थदानी यांनी या वेळी तीन हजारांची देणगी डॉ. मुंजे यांच्याकडे सुपूर्द करित तलावास 'गंगा तुलसी तलाव' असे नाव देण्याची इच्छा प्रकट केली.

वास्तव्यही त्यांच्या चळवळीच्या केंद्राचे एक प्रमुख केंद्र होते.

माझं नाशिक

डॉ. मुंजे यांचे हे सार्धशताब्दी महोत्सवी वर्ष. धर्मवीर मुंजे यांची मूळ ओळख नेत्रतज्ज्ञ म्हणून असली तरीही महायुद्धांमधील सहभागानंतर राष्ट्रकार्यातील

त्यांच्या सहभागाने नागपूरच्या सीमा ओलांडत विश्वभरातील क्रांतिकार्यांशी नाते जोडले. सैनिकी शाळांच्या निर्मितीद्वारे बलशाली राष्ट्राची

पायाभरणी करण्याचा संकल्प त्यांनी नाशिकमध्येच सोडला. जगभरातील त्यांच्या कार्याचा केंद्रबिंदू असणारे सैनिकी विद्यालय सेंट्रल हिंदू मिलीटरी एज्युकेशन सोसायटी तथा भोंसला संस्थेच्या रूपाने येथे साकारले गेले. या महाविद्यालयास देश-विदेशाशी जोडताना त्यांच्या जीवित ध्येयातील

चळवळीचे प्रमुख केंद्र म्हणून त्यांच्या वयाच्या साठोतरी कालखंडात नाशिक हे महत्त्वाचे स्थान ठरल्याचे संदर्भ 'धर्मवीर डॉ. बाळकृष्ण शिवराम मुंजे यांचे चरित्र' या श्रीमती वीणा बाळशास्त्री हरदास लिखित चरित्रात ठळकपणे आले आहेत.

► पान २ वर

९०० किलो रांगोळीचा वापर, १०८ रामनामावली, संपूर्ण वंदेमातरम्

महाकाय रांगोळीतून 'रामचरित्र अन् देशभक्ती' ची झलक

लोकमत न्यूज नेटवर्क नाशिक : काडतूस वितळवून साकारलेल्या भोसला सैनिकी स्कूलच्या प्रांगणातील कादंबरीदार राममूर्तीसमोर रामनामचरित्राचा संदेश १०८ नावे रेखाटून करण्यात आला आहे. अमृत महोत्सवी वर्षाचे

करण्यात आला. या उपक्रमासाठी संस्थेच्या विविध युनिटमधील ४० हून अधिक कलाशिक्षकांनी सहभाग नोंदवला. संपूर्ण रांगोळी काढण्यासाठी दीड दिवस लागला, तसेच जवळपास ९०० किलो रांगोळीचा त्यासाठी वापर

वंदेमातरमचे महत्त्व रांगोळीतून

यंदा या रांगोळीमध्ये संपूर्ण वंदे मातरम् लिहिण्यात आले आहे. बंकिमचंद्र चट्टोपाध्याय यांनी रचलेले आणि गुरुदेव रवींद्रनाथ टागोर यांनी प्रथम गायिलेले हे राष्ट्रीय गीत. हे गी

‘एनईपी’मध्ये बहुमुखी शिक्षणाकडे नेण्याची ताकद भोसला महाविद्यालयात शिक्षण तज्ज्ञ म्हापुसकर साधला संवाद

नाशिक, दि. २८ : प्रतिनिधी

नवे राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (एनईपी) “विद्यार्थ्यांना एकांगी शिक्षणाकडून बहुमुखी शिक्षणाकडे नेणारे आहे. यामुळे शिक्षण क्षेत्राला नवे वळण मिळणार आहे,” असे प्रतिपादन मुंबईतील ‘सृजन कन्सलंटंट’ संस्थेचे संस्थापक, शिक्षकतज्ज्ञ डॉ. आनंद म्हापुसकर यांनी केले.

भोसला मिलिटरी कॉलेजमध्ये शिक्षकांसाठी ‘एनईपी २०२०’ विषयावर डॉ. म्हापुसकर यांचे व्याख्यान नुकतेच संपन्न झाले. संस्थेचे सरकार्यवाह डॉ. दिलीप बेलगावकर, नाशिक विभागाचे सहकार्यवाह नितीन गर्गे, प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक, ‘आयक्युएसी’चे विभागप्रमुख डॉ. भारत गुगाणे व्यासपीठावर उपस्थित होते.

डॉ. म्हापुसकर म्हणाले, “नव्या

शैक्षणिक धोरणामुळे अध्ययन, अध्यापन पद्धती बदलण्याबरोबरच विद्यार्थी, समाजाशी अधिक जवळीक साधण्यास मदत होणार आहे. केवळ पुस्तकरूपी शिक्षण न राहता विद्यार्थींना सर्वच बाबतीत पारंगत तसेच कौशल्याधिष्ठीत होण्यास मदत होणार आहे.

गायत्री जोशी यांनी सूत्रसंचालन केले. डॉ. गुगाणे यांनी परिचय करून दिला. अर्थशास्त्र विभागप्रमुख डॉ. सुभाष सावंत यांनी आभार मानले. यावेळी अनेक मान्यवर उपस्थित होते.

विपुल पर्याय अन् संशोधन संधी

बहुशाखीय शिक्षण महाविद्यालयीन स्तरावरील शिक्षण रचनेचे वैशिष्ट्ये आहे, असे नमूद करून म्हापुसकर यांनी आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे संशोधन हा विद्यापीठाच्या कामाचा मूळ गाभा राहिल असे सांगितले. संशोधन, शिक्षण व सर्वसाधारण अभ्यासक्रम अशा विषयांसाठी स्वतंत्र विद्यापीठे अस्तित्वात येणार आहेत. विद्यापीठाशी संलग्न असलेल्या महाविद्यालयांऐवजी यापुढे पदवी देण्याचे अधिकार असलेली महाविद्यालये अस्तित्वात येतील, अशी नवी रचना या शिक्षण धोरणात समाविष्ट आहे.

पुण्य नगरी

भोसला मिलिटरी कॉलेज

भोसला मिलिटरी कॉलेजमध्ये विद्यार्थ्यांनी छत्रपती शिवाजी महाराजांचे कार्य आपल्या भाषण, शिवस्तुती आणि पोवाड्याचे सादरीकरण करून अभिवादन केले. सुरवातीला प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक यांनी महाराजांच्या पुतळ्यास पुष्पहार अर्पण केले. रयतेच्या राजा असलेल्या शिवाजी महाराजांनी आपल्या कार्यातून एक आदर्श समाजाला घालवून दिला. त्यांचा आदर्श, कार्य डोळ्यासमोर ठेवूनच आपण सारेजण वाटचाल करत आहोत, राजांचे विचार हे दिशादर्शक असून ते प्रत्येक भारतीयांसाठी प्रेरणादायी असेच राहिले आहे, असे प्राचार्य डॉ. नाईक यांनी आपल्या भाषणात सांगितले. यावेळी कॅम्पस को ऑर्डिनेटर डॉ. संजय कंकरेज, उपप्राचार्य जगदीश भावसार, कॅटो रामकुमार नायर, प्रा. डॉ. सुनिल जोशी आदी उपस्थित होते. या अनोख्या सोहळ्यात नेहा भोसले, मैथिली भोसले, शुभम गायकवाड, विनीत भदाणे, ओम मोरे, प्रविण सांगळे यांनी आपल्या भाषणाबरोबरच शिवाजी महाराजांचे बालपणासह विविध प्रसंग पोवाड्यांद्वारे सादर केले. या पाचही जणांना संजना शितोळे, गायत्री बानमेरू, अंबरिष शुक्ला, चंचल शेलार यांनी साथसंगत केली. क्रीडासंचालक निरंजन गायकवाड यांनी सूत्रसंचालन केले.

Smart Nashik Edition

Feb 21, 2023 Page No. 02

भोसलात रामदंडी असो.ची स्थापना

स्नेहसंमेलनात निर्णय : जुन्या आठवणींना दिला उजाळा

लोकमत न्यूज नेटवर्क
नाशिक : सैनिकी शिक्षणाबरोबरच प्रत्येक विद्यार्थ्यांमध्ये स्वावलंबन, नेतृत्व, संघभावना आणि त्याजोडीला आत्मविश्वास निर्माण करण्याचे, जबाबदार नागरिक घडविण्याचे महत्त्वपूर्ण काम सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीच्या भोसला मिलिटरी कॉलेजद्वारे केले जात आहे. महाविद्यालयात शिक्षण घेणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांना अर्थात रामदंडीना शिक्षण, नोकरी, व्यवसाय, करिअर आणि आर्थिक असे सर्वप्रकारचे मार्गदर्शन, साहाय्य मिळावे, या उद्देशाने रामदंडी माजी विद्यार्थी असोसिएशनची स्थापना करण्यात आली. माजी विद्यार्थ्यांच्या या असोसिएशनच्या माध्यमातून पुढील काळात उल्लेखनीय ठोस उपक्रम राबविण्यात येणार आहेत.

महाविद्यालयाच्या माजी रामदंडीच्या दोन दिवसीय स्नेहसंमेलनाचा डॉ. मुंजे हॉलमध्ये

रामदंडी हीच शक्ती

डॉ. बेलगावकर यांनी संस्थेच्या अरुणाचल, आसाममधील नव्या उपक्रमांची माहिती दिली. आत्मनिर्भरतेचे बीज डॉ. मुंजे यांनी लावले. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी आत्मनिर्भरता, सशक्त भारताला आणि सैनिकी शिक्षणाला आता प्राधान्य दिलेले दिसते. दहा वर्षांपूर्वी संस्थेने मुलींसाठी शाळा सुरु केली होती, आजही जवळपास ३०० मुलींसाठी एनडीएचे प्रशिक्षण दिले जात आहे. यानिमित्ताने मुलींना सैनिकी शिक्षण देण्याचे डॉ. मुंजे यांनी पाहिलेल्या स्वप्नाची पूर्ती होत आहे. स्वातंत्र्यवीर सावरकर, लोकमान्य टिळकांचे विचार प्रत्यक्षात उतरविण्याचे काम डॉ. मुंजे यांनी केले. संस्थेने देशाला ५००हून अधिकारी तसेच शंभरहून अधिक पदके मिळविणारे खेळाडू दिले आहेत.

समारोप झाला. समारोपासाठी संस्थेचे सरकारवाह डॉ. दिलीप बेलगावकर, नाशिक विभागाचे कार्यवाह सीएमए हेमंत देशपांडे, शीतल देशपांडे, कॉलेज विकास समितीचे अध्यक्ष हेरंब गोविलकर, प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक हे उपस्थित होते. यावेळी कॅप्टन चंद्रशेखर मराळकर, सुयोग शहा, विकास लाटे, डॉ. दिनेश कराड, प्रसाद राणे यांनी आपल्या महाविद्यालयीन आठवणींना उजाळा दिला. कार्यवाह सीएमए

देशपांडे म्हणाले, आज स्वातंत्र्यवीर सावरकरांची पुण्यतिथी डॉ. मुंजे आणि सावरकरांचा एक वेगळा स्नेह होता. संस्थेचे रामदंडी हे रामदंडीच असतात. त्यात आजी-माजी असा भेद नसल्याचे त्यांनी नमूद केले. यावेळी गोविलकर यांनी शुभेच्छा दिल्या. मेजर विक्रान्त कावळे, स्नेहा कुलकर्णी यांनी सूत्रसंचालन केले. कॅम्पस को-ऑर्डिनेटर डॉ. संजय कंकरेज यांनी आभार मानले.

सैनिकी शिक्षणातील शाखा विकासासाठी फूक

भोसला कॉलेजमध्ये डॉ. बेलगावकर यांचा संवाद, अग्निवीर योजनेची माहिती

नाशिक । आर्मी, नेकी, एअरफोर्स या सैन्यदलशी संबंधित प्रमुख शाखांशिवस्य त्यातच विद्यार्थ्यांना अनेक पर्याय उपलब्ध आहेत. वेगळ्या करिअरच्या दृष्टीने वा पर्यायीची निवड करून स्वतःचे व्यक्तिमत्त्व विकसित करवे, असे प्रतिपादन सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीचे सरकारवाह डॉ. दिलीप बेलगावकर यांनी केले. त्यांनी अग्निवीर योजनेची माहिती दिली. भोसलामिलिटरी कॉलेजच्या ध्वजरोहणप्रसंगी ते प्रमुख

ध्वजवंदनप्रसंगी उपस्थित डॉ. बेलगावकर व इतर मान्यवर.

यावेळी डॉ. उन्मेष कुलकर्णी, उपप्राचार्य जे. एस. भावसार, कॅप्टी रामकुमार नायर, कॅम्पस टी. शिवाबालन या वर्षात निवृत्त होणाऱ्या किरण राजदेकर, श्रीमती पाठक उपस्थित होत्या. सुनीसीच्या

'भोसला कॉलेज'च्या रामदंडी असोसिएशनची स्थापना

स्नेहसंमेलनात निर्णय : जुन्या आठवणींना दिला उजाळा, खेळाचा परिवारासह लुटला आनंद

भोसला मिलिटरी कॉलेजच्या माजी रामदंडी मिटमध्ये सहभागी झालेल्या रामदंडीसमवेत संस्थेचे सरकार्यवाह डॉ. दिलीप बेलगावकर, नाशिक विभाग कार्यवाह सीएमए हेमंत देशपांडे, खजिनदार शितल देशपांडे, प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक, डॉ. संजय कंकरेज, कर्नल रामकुमार नायर, नितीन अहिरराव, मेजर कावळे आदी

नाशिक/प्रतिनिधी

सैनिकी शिक्षणाबरोबरच प्रत्येक विद्यार्थ्यांमध्ये स्वावलंबन, नेतृत्व, संघभावना आणि त्याजोडीला आत्मविश्वास निर्माण करण्याचे, जबाबदार नागरिक घडविण्याचे महत्त्वपूर्ण काम सेंट्रल हिंदू मिलिटरी एज्युकेशन सोसायटीच्या भोसला मिलिटरी कॉलेजद्वारे केले जात आहे. या महाविद्यालयात शिक्षण घेणाऱ्या रामदंडीना (विद्यार्थ्यांना) शिक्षण, नोकरी, व्यवसाय, करिअर आणि आर्थिक असे सर्वप्रकारचे मार्गदर्शन, साहाय्य मिळावे, या उद्देशाने रामदंडी माजी विद्यार्थी असोसिएशनची आज स्थापना करण्यात आली. माजी विद्यार्थ्यांच्या या असोसिएशनच्या माध्यमातून पुढील काळात उल्लेखनीय ठोस उपक्रम राबविण्यात येणार आहे.

महाविद्यालयाच्या माजी रामदंडीच्या दोन दिवसीय स्नेहसंमेलनाचा आज डॉ. मुंजे हॉलमध्ये समारोप झाला. समारोपासाठी संस्थेचे सरकारवाह डॉ. दिलीप बेलगावकर, नाशिक विभागाचे कार्यवाह सीएमए हेमंत देशपांडे, कोषाध्यक्ष शितल देशपांडे, कॉलेज डेव्हलपमेंट कमिटीचे अध्यक्ष हेरंब गोविलकर, प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक हे उपस्थित होते.

देशभर भोसलाचा नावलौकीक

कॅप्टन चंद्रशेखर मराळकर, सुयोग शहा, विकास लाटे, डॉ. दिनेश कराड, प्रसाद राणे यांनी आपल्या महाविद्यालयीन आठवणींना उजाळा दिला. श्री. राणे यांनी प्रभु रामचंद्र आणि छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कार्याचा आदर्श देवन आम्हाला खप काढी शिकायला मिळाले.

शिक्षकांनी खूप कष्ट घेत आम्हाला शिक्षण दिले. रामदंडीची हिच परंपरा जपण्याचे काम आम्ही करत आहोत. डॉ. कराड म्हणाले, भोसलाने आम्हाला समाजात नाव, पदप्रतिष्ठा प्राप्त करून दिली त्यामुळे आम्हाला भोसलाचा सांगतांना अभिमान वाटतो. लाटे यांनी सैनिकी शिक्षणाबरोबरच क्रीडाक्षेत्र विकासासाठी कसे पुरक आहे हे नमूद करून काही प्रसंग सांगितले.

माजी रामदंडी हिच आमची शक्ती
डॉ. बेलगावकर यांनी संस्थेच्या अरुणाचल, आसाममधील नव्या उपक्रमांची माहिती दिली. ते म्हणाले, धर्मवीर डॉ. बा. शि. मुंजे यांनी सैनिकी शिक्षणाचे स्वप्न पाहिले. त्यांचे विचार, कार्य संस्था पुढे नेण्याचा प्रयत्न करत आहे. आत्मनिर्भरतेचे बीज डॉ. मुंजे यांनी लावले, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी आत्मनिर्भरता, सशक्त भारताला आणि सैनिकी शिक्षणाला आज प्राधान्य दिलेले दिसते. दहा वर्षांपूर्वी संस्थेने मुलींसाठी शाळा सुरु केली होती, आजही जवळपास ३०० मुलींसाठी एनडीएचे प्रशिक्षण दिले जात आहे. यानिमित्ताने मुलींना सैनिकी शिक्षण देण्याचे डॉ. मुंजेनी पाहिलेल्या स्वप्नाची पूर्ती होत आहे. स्वातंत्र्यवीर सावरकर, लोकमान्य टिळकांचे विचार प्रत्यक्षात उतरविण्याचे काम डॉ. मुंजेनी केले. संस्थेने देशाला ५००हून अधिकारी तसेच शंभरहून अधिक पदके मिळविणारे खेळाडू दिले आहे. ही उर्जा प्रज्वलित ठेवण्याचे काम माजी रामदंडीना करावे लागणार असून असोसिएशनचा नवक्रीडन उपयोग होणार आहे. रामदंडी हिच आमची खरी मोठी शक्ती असल्याचे त्यांनी सांगितले.

रामदंडीने सर्व प्रकारची मदत व्हावी

प्राचार्य डॉ. नाईक यांनी सर्वांना शुभेच्छा दिल्या. ते म्हणाले, स्नेहमेळाव्यात सर्वांचा चांगला सहभाग दिसला. कामाज्वलित निष्ठा दिसून आली त्याबद्दल आनंद होत आहे. भोसला नैकमध्ये ए श्रेणीत आहे. यात उतम रामदंडी घडविणे हे उद्देश असतो. त्यामुळे सर्वांच्या आठवणीतून ऋणातून मुक्त होण्याचा नवे तर कृतज्ञतेचा भाव दिसला. माजी रामदंडीनी महाविद्यालयातील अन्य रामदंडींचे आपण ज्या ठिकाणी असाहल तेथे नोकरीची व्यवसायाची त्याचप्रमाणे मार्गदर्शनाबरोबरच आर्थिक मदतही करावी, आपण त्यांना कुठली मदत करू शकतो याचा विचार करावा, संस्काराबरोबरच सेवाभावनेने आपण काम केले तर ते नक्कीच इतरांसाठी प्रेरणादायी ठरेल असे ते म्हणाले.

कुटुंबासह घेतला मनमुराद आनंद

या स्नेहमेळाव्यात महाविद्यालयातील आतापर्यंतचे सर्व रामदंडी सहभागी कुटुंबासह सहभागी झाले होते, त्यांनी कालपासून कॅम्पसला भेट देण्याबरोबरच फोडेस्वारी, जलतरण, फायरिंगसह विविध खेळात तसेच ध्यानधारणा, रामरक्षापठण, संचलनात सहभाग नोंदवत मनमुराद आनंद घेतला. कालच सर्वांच्या चर्चेअंती रामदंडी असोसिएशन स्थापनेचा निर्णय झाला. या असोसिएशनच्या अध्यक्षपदी संस्था सरकारवाह डॉ. दिलीप बेलगावकर, सचिवपदी सीएमए हेमंत देशपांडे, खजिनदारपदी शितल देशपांडे यांची निवड करण्यात आली तसेच इतर पदाधिकारी नंतर निश्चित केले जाणार आहे.

आणि सावरकरांचे एक वेगळा स्नेह होता. त्यामुळेच आजच्या अभिवादन रंलीत भोसलाच्या रामदंडीनी पंथसंचलनात सहभाग घेतला. संस्था सावरकर, लोकमान्य टिळक, डॉ. मुंजेचे विचार वेगवेगळ्यापध्दतीने पुढे नेण्यासाठी कटिबद्ध आहे.

संस्थेचे रामदंडी हे रामदंडीच असतात त्यात आजी-माजी असा भेद नसल्याचे त्यांनी सांगितले. यावेळी श्री. गोविलकर यांनी शुभेच्छा दिल्या. मेजर विक्रान्त कावळे, स्नेहा कुलकर्णी

प्रजासत्ताक दिनाच्या परेडसाठी जिल्ह्यातील दोन विद्यार्थ्यांची निवड

लोकमत न्यूज नेटवर्क
नाशिक : येत्या २६ जानेवारी रोजी नवी दिल्ली येथे होणाऱ्या प्रजासत्ताक दिनाच्या परेडसाठी नाशिक जिल्ह्यातील दोन विद्यार्थ्यांची निवड झाली असून त्यात भोसला मिलिटरी महाविद्यालयामधील विद्यार्थी व देवळा येथील कर्मवीर रामरावजी आहरेर कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालयातील राष्ट्रीय छात्र सेनेच्या विद्यार्थिनीचा समावेश आहे. हे दोन्हीही विद्यार्थी दिल्लीला रवाना झाले आहेत.

देवेंद्र बडगुजर बंधी पवार

राज्यपथावर होणाऱ्या संचलनासाठी दरवर्षी एनसीसीच्या विद्यार्थ्यांची निवड केली जाते. जिल्हास्तरावर निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांची पुढे राज्यस्तरावर निवड झाल्यानंतर हे विद्यार्थी दिल्ली येथे सरावासाठी जात असतात. प्रजासत्ताक दिनाच्या दोन

महिने आधीपासूनच या विद्यार्थ्यांचे सराव सत्र सुरू होत असते. भोसला मिलिटरी महाविद्यालयामधील एफ वाय वी ए या वर्गात शिकत असलेला अतिशय मध्यम वर्गातील मुलगा देवेंद्र प्रवीण बडगुजर याची ७ महाराष्ट्र एनसीसी बटालियन नाशिकतर्फे २६ जानेवारीच्या परेडमध्ये एनसीसी पथसंचलनात परेडसाठी निवड झाली आहे. यापूर्वीही १५ ऑगस्ट २०२२ रोजी भोसला मिलिटरी महाविद्यालयामधील एनसीसीतून

सुदेश वारुंगसे या एका ग्रामीण भागातील एनसीसी कॅडेटची दिल्ली येथे झालेल्या सांस्कृतिक कार्यक्रमाच्या परेडमध्ये निवड झालेली होती. धासाठी भोसला सैनिकी महाविद्यालयातील एनसीसी ऑफिसर लेफ्टनंट योगेश भदाणे यांनी परिश्रम घेतले. देवेंद्र यास ७ महाराष्ट्र एनसीसी बटालियनचे कमांडिंग ऑफिसर कर्नल तरुण खन्ना, डॅडमिन ऑफिसर कर्नल व्यास तसेच सर्व एनसीसी पीआय स्टाफ यांचे मार्गदर्शन लाभले.

देवळा येथील कर्मवीर रामरावजी आहरेर कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय राष्ट्रीय छात्र सेनेच्या विभागाची सिनिअर अंडर ऑफिसर लक्ष्मी प्रवीण पवार या विद्यार्थिनीची प्रजासत्ताक दिन पथसंचलनासाठी नवी दिल्ली येथे महाराष्ट्र निर्देशनालयातर्फे निवड करण्यात आली. महाविद्यालयामध्ये प्रथम वर्ष विज्ञान या वर्गात ती शिकत असून हुशार व कष्टाळू विद्यार्थिनी आहे. यापूर्वी देखील तिने दिल्लीला महाराष्ट्र राज्याचे नेतृत्व केले होते.

Main Edition | 2023-03-09 | Page- 7
paper.mahamtb.com

नवीन युगातील आम्ही आहोत नारी...! जागतिक महिला दिनी विविध कार्यक्रम

नाशिक, दि. ८ : प्रतिनिधी
शहर व परिसरात जागतिक महिला दिनानिमित्त विविध सांस्कृतिक कार्यक्रम सत्कार सोहळा, समानाधिकार उपक्रम, चर्चासत्रे, परिषदा असे विविध कार्यक्रम उत्साहात संपन्न झाला. भोसला महाविद्यालयात महिला सन्मान भोसला सैनिकी महाविद्यालयात जागतिक महिला दिन उत्साहात साजरा करण्यात आला. प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संस्थेतील महिला शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांना यशोवित्त सन्मान करण्यात आला. प्रा.

जगतात, प्रा. झेंडे यांनी कवितेच्या रूपात स्त्री शक्तीचा जशर केला. कार्यक्रमाचे संयोजन प्रा. नितीन अहिरराव, प्रा. पूर्णिमा झेंडे, प्रा. निरंजन गायकवाड, आप्पा सोनवणे, अंजली सरकेक यांनी केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन क्रीडा शिक्षक निरंजन गायकवाड यांनी केले. तर आभार प्रदर्शन नितीन अहिरराव यांनी केले. श्रीराम शाळेत आधुनिक स्त्री

विषयावर मार्गदर्शन श्रीराम मित्र मंडळ प्राथमिक शाळेतील सर्व माता पालकांच्या गुलाब पुष्प देऊन सन्मान करण्यात आला. विविध माता पालकांनी संगीत खुर्ची, गीत नाचन, नृत्य स्पर्धा भाग घेऊन आनंद दिग्विणित केला. शाळेच्या माजी मुख्याध्यापिका सुनंदा बुद्धक यांनी इतिहास इतिहासातील स्त्रीचे स्थान

आजची आधुनिक स्त्री या विषयावर मार्गदर्शन केले. माजी मुख्याध्यापिका सुनंदा बुद्धक अध्यक्षस्थानी होत्या. यावेळी माता पालकांची संगीत खुर्ची ही स्पर्धा घेण्यात आली. यावेळी प्रथम क्रमांक संगीत वाघमारे, द्वितीय क्रमांक ननीमा पवार, तृतीय क्रमांक लता वटाणे यांनी मिळवला. विद्यार्थ्यांनी सांस्कृतिक नृत्य सादर केले. कार्यक्रमाच्या खंडेराव डाबरे यांनी अध्यात्मिक महिला व आध्यात्मिक परिवार यांची माहिती दिली. मुख्याध्यापिका प्रतिभा सोनजे व सामाजिक कार्यकर्ते मालती चव्हाण यांच्या हस्ते बहीस वितरण

झाले. यावेळी सुनील सोनार, अविनाश वाघ, सुभाष जगदळे, चंद्रकांत डोंगरे, गंगाधर बहिंगा, खंडेराव डाबरे, आशा वीरसामार, सारला पाटील, उषा सातपुते, मंगल चव्हाण, सीमा चव्हाण आदी उपस्थित होते. श्री निरामय ज्येष्ठ नागरिक संघ निरामय ज्येष्ठ नागरिक संघाच्यावतीने उद्देखनीय कामगिरी केलेल्या सुमन टोपले. हुतात्मा निनाद मांडवगणे यांच्या नातीश्री सुषमा मांडवगणे, अध्यक्ष वैशाली पिंगळे, नेहा गाडे यांचा मान्यवरसंस्था हस्ते सत्कार करण्यात आला. यावेळी डीजीपी नगर सोसायटी अध्यक्ष बापूसाहेब

कुलकर्णी, श्री निरामय ज्येष्ठ नागरिक संघाचे उपाध्यक्ष रवींद्र पाटील, अरुण महासाब्ये, बापूराव ठाकूर, विजय खळेगावकर आदी उपस्थित होते. सावित्रीबाई फुले विद्या मंदिर पखाल रोड येथील नातीश्री सावित्रीबाई फुले प्राथमिक विद्यामंदिरात झालेल्या कार्यक्रमात शिक्षकांचा सन्मान मुख्याध्यापक सुनील शेवाळे यांच्या हस्ते करण्यात आला. यावेळी मोहन माळी उपस्थित होते. प्रास्ताविक प्रकाश खैरनार यांनी केले. सूत्रसंचालन वैशाली राजभोज यांनी केले. सौम्या महाजन, विद्या महाजन यांचे सहकार्य लाभले.

देवेंद्र बडगुजर यांचा विशेष सत्कार
नाशिक : 'भोसला मिलिटरी कॉलेज'मधील विद्यार्थी देवेंद्र बडगुजर याला दिल्लीतील २६ जानेवारीच्या परेडमध्ये पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते 'महाराष्ट्र डायरेक्टर'तर्फे बॅनर स्वीकारण्याचा बहुमान मिळाला. 'महाराष्ट्र डायरेक्टर' सर्व 'एनसीसी कॉम्पिटिशन'मध्ये प्रथम आले. या गौरवास्पद कामगिरीबद्दल आज महाविद्यालयातर्फे त्याचा सत्कार करण्यात आला. प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक यांनी देवेंद्रचा सत्कार केला. दिल्लीतील २६ जानेवारीच्या परेडमध्ये 'एनसीसी' पथसंचलनात देवेंद्र यांची महाराष्ट्रातून निवड झाली होती. यापूर्वीही 'भोसला मिलिटरी कॉलेज'मधील गेल्या वर्षीच्या (दि. १५ ऑगस्ट २०२२ रोजी) दिल्लीतील झालेल्या सांस्कृतिक कार्यक्रमाच्या परेडमध्ये महाविद्यालयातील 'एनसीसी'तून सुदेश वारुंगसे या एका ग्रामीण भागातील एनसीसी कॅडेटला संधी मिळाली होती. प्राचार्य डॉ. नाईक यांनी देवेंद्रला पुढील वाटचालीसाठी शुभेच्छा दिल्या. एनसीसी ऑफिसर लेफ्टनंट योगेश भदाणे यांनी यासाठी विशेष परिश्रम घेतले. देवेंद्र यास ७ महाराष्ट्र एनसीसी बटालियनचे कमांडिंग ऑफिसर कर्नल तरुण खन्ना, डमिन ऑफिसर कर्नल व्यास तसेच सर्व एनसीसी पीआय स्टाफ यांचे बहुमोल मार्गदर्शन लाभले. सत्कार सोहळ्यास पर्यवेक्षक मेजर कावळे, लेफ्टनंट मैथिली दत्ते, प्रमिता बर्दारकर आदी उपस्थित होते.

देवेन्द्र बडगुजरचा विशेष सत्कार

नाशिक : भोंसला मिलिटरी महाविद्यालयाच्या देवेन्द्र बडगुजर या विद्यार्थ्यास नवी दिल्लीत झालेल्या परेडमध्ये महाराष्ट्र डायरेक्टर सर्व एनसीसी स्पर्धेत प्रथम कमांक मिळाला. त्याबद्दल पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हातून बॅनर स्वीकारण्याचा मान त्याला

नाशिक : भोसला सैनिकी महाविद्यालयात महिला दिन साजरा करताना प्राध्यापकवर्ग.

भोसला सैनिकी महाविद्यालय

नाशिक : भोसला सैनिकी महाविद्यालयात प्राचार्य डॉ. दिनेश नाईक यांच्या प्रमुख उपस्थितीत महिला दिन उत्साहात साजरा करण्यात आला. प्राचार्यांच्या हस्ते सर्व महिला शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना पुष्प देऊन सन्मान करण्यात आला. प्राचार्य डॉ. नाईक यांनी महिलांसंदर्भात घरात व सामाजिक जीवनात असलेली कसणा व प्रेमळ भाव याचे वर्णन व्यक्त केले. महाविद्यालयाच्या यशात महिलांचा मोठा वाटा आहे, असे गौरवोद्गारही त्यांनी काढले. इंग्लिश विभागाच्या प्रमुख जगताप आणि हिंदी विभागाच्या झेंडे यांनी कवितेच्या रूपात स्त्रीशक्तीचा जागर केला. सर्व उपस्थित महिलांकरिता काही मनोरंजनात्मक खेळांचे आयोजन क्रीडा विभागातर्फे करण्यात आले होते. विजेत्यांना प्राचार्यांच्या हस्ते बक्षीस देऊन गौरविण्यात आले. क्रीडाशिक्षक निरंजन गायकवाड यांनी सूत्रसंचालन केले. नितीन